

5 Miljö- och riskfaktorer

Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanen redovisa de miljö- och riskfaktorer som ska beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. I detta kapitel har rekommendationer som har med miljö, risker och säkerhet i kommunen samlats.

Beredskapshänsyn

En viktig förutsättning för en fortsatt utbyggnad av ett totalförsvär med tillfredsställande funktion är att erforderliga hänsyn tas till beredskapens krav vid all samhällsutbyggnad.

Exempel på sådana hänsynstaganden är att bostäder, skolor och institutioner för barnomsorg och äldreomsorg samt sjukvårdsinrättningar inte förläggs till riskområden runt objekt, som kan komma att utsättas för bekämpning i krig.

Andra exempel är att byggnader och andra anläggningar, som är viktiga från försörjningssynpunkt inte placeras inom tänkbara riskområden.

Det är på motsvarande sätt angeläget att anläggningar, som i sig kan utgöra risker, inte placeras i närheten av objekt av bl a ovanstående slag.

Det är givetvis också viktigt att behoven av god funktionssäkerhet och uthållighet hos viktiga objekt tillgodoses bl a genom att olika sårbarhetsaspekter beaktas vid planeringen.

En konsekvens av att anläggningar, där människor skall vistas, placeras inom ett tänkbart riskområde är att behov av skyddsrum kan uppkomma. De medel, som för närvarande finns tillgängliga för byggande av skyddsrum i länet, är begränsade.

Inom kommunen finns områden och platser, där risk för bekämpning i krig kan föreligga. Viss information härom finns i kommunens beredskapsplan.

Mer konkret information finns (med beaktande av gällande sekretessbestämmelser) att tillgå hos länsstyrelsens försvarsenhet.

Det är viktigt att all fortsatt samhällsplanering och att all fortsatt utbyggnad inom kommunen sker med beaktande av beredskapskraven. Planeringen bör ske med utgångspunkt i skyddsplanen och efter samråd med beredskapsansvariga inom kommunen och vid behov med länsstyrelsen.

Hänsynstagande med avseende på olycksrisker och räddningstjänst

En strävan i all samhällsplanering bör självklart vara att minska olycksfallsriskerna för befolkningen. Ett sätt att, som räddningstjänstlagen föreskriver, vidta åtgärder så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs samt att främja annan olycks- och skadeförebyggande verksamhet i kommunen, är givetvis att beakta riskerna redan vid den planering som görs av samhällets utbyggnad.

Bland de risktyper som kan vara aktuella kan särskilt nämnas risker för brandspridning, risker för ras och skred och risker för översvämningar.

Särskild uppmärksamhet bör också ägnas de risker som kan föreligga i samband med den nuvarande och framtida och sannolikt ökande trafikverksamheten på kommunens transportnät. Av särskilt intresse är då, förutom turismtrafiken, transporterna på både järnvägen och genomgående landsvägar av farligt gods.

Förutom de riskhänsyn som bör tas vid inplaneringen av bebyggelse, anläggningar och områden för olika aktiviteter i anslutning till punkter på landsvägs- och järnvägslinjerna, där olycksrisker kan föreligga, är det viktigt att en framtida styrning av transporter av farligt gods planläggs.

Planeringen av anläggningar, som i sin verksamhet utnyttjar ämnen, vilka kan förorsaka olyckor, eller som lagerhåller sådana ämnen, måste naturligtvis ske med beaktande av riskerna för eventuella närliggande verksamheter.

Detsamma gäller givetvis också lokalisering av bebyggelse i anslutning till denna typ av anläggningar. Vid planeringen av bl a bostads- och turismområden är det viktigt att räddningskårens insatsmöjligheter beaktas. Insatstider för räddningskåren framgår av kommunens räddningstjänstplan.

Farligt gods på väg och järnväg

Länsstyrelsen har genomfört en särskilt riskanalys för Bräcke samhälle 1992. Den visar att transporter av farligt gods på väg och järnväg genom de centrala delarna av samhället samt förvaring av farligt gods är det största problemet för Bräcke. Räddningstjänsten har dock enligt riskanalysen relativt gott grepp om lagring av miljöfarliga ämnen genom sina planer.

Möjligheten att ändra transportvägarna för farligt gods bedöms små. En omläggning av järnvägen eller E 14 kan inte förväntas ens på lång sikt och transporterna av farligt gods på järnvägen kommer sannolikt inte att förändras genom nya Botniabanan. Utredningar tyder på att några förändringar av transportströmmarna av farligt gods ej kommer att genomföras med hänvisning till övergripande riskbedömningar.

I länsstyrelsens planeringsunderlag är E 14 utpekad som rekommenderad väg för farligt gods.

Vid ny bebyggelse och åtgärder i den befintliga bebyggelsen får riskbedömningar göras i det enskilda fallet.

Skred, ras och översvämningsrisker

Några särskilt utpekade riskområden för ras och skred finns inte inom kommunen.

Av länsstyrelsens planeringsunderlag framgår att det inte finns några områden i Bräcke kommun som kan hotas av översvämnning vid höga flöden inom de karterade områdena. Karteringarna är gjorda av SMHI på uppdrag av SRV och påbörjades under -98. Målet är att kartera 10 % av landets vattendrag. Kartorna omfattar ännu bara delar av de stora älvarna.

Hittillsvarande erfarenheter i övrigt tyder på att det inte finns några större områden i Bräcke kommun som kan hotas av översvämnning vid höga vattenflöden och som därför behöver utpekas i översiktsplanen. Ändrade förutsättningar och nya karteringar kan dock förändra förutsättningarna.

Alla vattendrag och sjöar kan dock svämma över och orsaka skador, varför det allmänt bör iakttas försiktighet vid lokalisering av ny bebyggelse intill låglänta sjöar och vattendrag. Kan även gälla små vattendrag som ej omfattas av strandskyddet.

Skyddsavstånd kring industrier, skjutbanor mm

Skyddsavstånd vid planering av både arbetsområden och bostäder i närheten av olika störande eller farliga arbetsplatser är en viktig ingrediens i planeringen. Skyddsavstånd bör också tillämpas vid

planering av sjukhus, skolor, daghem mm i förhållande till industrier. Skyddsavstånden, som ger ett samlat uttryck för störningar och risker med avseende på miljö, hälsa och säkerhet, skall inte underskridas utan att det finns särskilda motiv.

Ingen ny bebyggelse bör lokaliseras inom bullerstört område kring kommunens skjutbanor. Dessa har markerats på plankartan.

Beslutsunderlaget inför en lokalisering skall innefatta en miljökonsekvensutredning och en riskbedömning, som noggrant beskriver de förutsättningar som råder i det enskilda fallet. Detta är väsentligt för att erhålla en lokal anpassning av skyddsavstånden. De skyddsavstånd som huvudsakligen skall gälla för lokalisering av industri i förhållande till bostäder, skolor, daghem, sjukhus etc. framgå av Boverkets allmänna råd 1995:5, ”Bättre plats för arbete”.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt miljöbalken avses särskilda miljö kvalitetsnormer successivt införas i Sverige. För närvarande finns miljö kvalitetsnormer enbart för luft. Normen gäller för kvävedioxid, svaveldioxid och bly och får inte överskridas efter den 31 december 2005. Varje kommun ska kontrollera att miljö kvalitetsnormerna uppfylls inom kommunen om föregående mätning eller beräkning visar att timmedelvärdet eller dygnsmedelvärdet är högre än 80 procent av normen samt när årsmedelvärdet är högre än 70 procent av normen.

Hälsovård

Ansökan om lov för byggnad eller ansökan om lov för väsentlig om- och tillbyggnad skall prövas i samråd med kommunen vad avser vatten- och avloppsfrågor och risk för sanitära problem, t ex buller, luft- eller vattenförorening, besvärande lukt (MB och PBL).

Kraftledningar

Bebyggelse får ej ske under högspänningsledning och ej närmare friledning än 5 meter. Vid högre spänningar än 55 kV utökas avståndet. Se vidare de restriktioner som anges i statens energiverks starkströmsföreskrifter (STEV:FS 1988:1) Samråd skall ske med kraftleverantör vid bygglovärenden som kan påverka befintlig eller planerad högspänningsledning.

Vattenkvalitet

Många sjöar och vattendrag i Bräcke kommun avvattnas till Ljungan, som i sin tur utgör vattentäkt för nedströms liggande kommuner, bl a Sundsvall. Därför är det viktigt att undvika miljöskador som kan riskera förorena vattnet i de vattensystem som avvattnas mot Ljungan. Det är också angeläget att sprida kunskap om dessa förhållanden så det finns en kunskap om riskerna vid en eventuell miljöskada på vattnet.

Grus- och bergtäkter

Nya grustäkter och bergtäkter i direkt anslutning till sjöar och vattendrag tillåtes ej, liksom nya täkter som negativt påverkar friluftslivet, landskapsbilden, kulturminnesvården eller naturvården. I anslutning till befintliga täkter inom ovan nämnda områden kan som regel ytterligare begränsade uttag tillåtas i de fall täktplanerna kan förenas med ovan nämnda intressen. I sådana täktplaner är det av stor betydelse att återställning och efterbehandling blir miljöanpassad. Länsstyrelsens inventering "Grus och bergförekomster i Bräcke kommun, 1989" ger ett detaljerat underlag för prövning av enskilda täkter. Grusförekomster inom klass 1 enl denna inventering bör ej bli föremål för täktverksamhet.

Någon särskild plan eller policy för bergtäkter har ej bedömts nödvändig för kommunen. Dessa får prövas mot de i översiktsplanen

redovisade allmänna intressena och den miljökonsekvensbeskrivning som alltid ska upprättas vid nya täkter.

Förorenad mark

Svenska petroleuminstitutets miljösaneringsfond AB har i samarbete med bland annat Naturvårdsverket påbörjat ett program för att inventera behovet av åtgärder vid nedlagda bensinstationer runt om i landet. Av de fyra fastigheter som inventerades i Bräcke kommun prioriterades sedan ett antal där åtgärder ansågs vara av behov. Vissa åtgärder är genomförda.

Länsstyrelsens undersökningar i kommunen

Länsstyrelsen har genomfört inventering av vissa typer av industrifastigheter i länet för att utreda förekomst av förorening eller risk för förorening av mark. Inom områden med förorenad mark enligt tabellen nedan skall föroreningen beaktas vid prövning av annan markanvändning intill dess marken är sanerad.

Anläggning	Typ av verksamhet
Pierre's Bilservice	Bilskrot
Pierre's upp-lagsområde	Bilskrot
Motopé (fd)	Bilskrot (fd)
Bräcke Bil & Mek upplag	Bilskrot
Anläggning 148 Grimnäs	Oljedepå (under avveckling)
Anläggning 162 i Kälame	Oljedepå (under avveckling)
Gällöverken	Ytbehandling
Candra AB	Träimpregnering
Stolpfabriken i Kälame	Träimpregnering

Radonavgång från mark

Inom vissa begränsade delar av kommunen (se karta på nästa sida) kan risk föreligga för förhöjd radonavgång från marken. Hittills

kända områden finns markerade på kartan på nästa sida. Före bygglov bedömer byggnadsinspektionen om det krävs särskilda byggnadstekniska åtgärder för bebyggelse i dessa områden.

Även annan mark kan avge radongas, varför man vid allt byggnadsarbete bör vara noga med utförandet av grundläggning, bottenbjälklag och ventilation. Hela bottenplattan bör vara så tät som möjligt. Kryprumsgrunder bör kunna ventileras väl och tätning ske av markyta och bjälklag. Ventilationssystemet i byggnaden får ej ge för stort undertryck inomhus. Tilluftsdon måste finnas i tillräcklig omfattning. Material med höga uranhalter bör inte användas som fyllning under hus.

